

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ СТРІЛЕЦЬКОЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Віталій Грибовський, Мар'яна Чеховська,
Ростислав Грибовський**

Львівський державний університет фізичної культури

Історія зародження і розвиток стрілецької рекреаційно-оздоровчої діяльності (РОД) є досить цікаві й представляють інтерес і для спортсменів і для мисливців. Відомо, що спортивна стрільба проводилася з початку свого виникнення по живих голубах і лише з часом стали використовуватися штучні мішені. Однак, штучні мішені були винайдені дуже давно, ще в другій половині XIX століття в США. Саме тут вперше з'явилися і різновиди стрільби стендової.

Отже, **метою** нашої роботи було вивчення становлення стендової стрільби як виду РОД.

Заняття полюванням і розвиток вогнепальної зброї сприяли розвитку стрілецької майстерності. У США вважають, що перші змагання стрільців по мішенях, що летять, відбувалися між професійними мисливцями на качок. Щоб довести свою перевагу, мисливці практикували стрільбу і по дроздах, і по ластівках, і навіть по кажанах. Але поступово голуби стали основним птахом для змагань, практично, аж до середини 1860-х років. Саме тоді прийшов час штучних літаючих мішеней. І причин для цього було кілька:

- спортивна стрільба по живих птахів сприймалася неоднозначно;
- стрільба по живих птахів через певну їх обмеженість не давала можливості настрілятися вдосталь.

Крім того, це час, коли відбулося і удосконалення стрілецької зброї. Різко зросла готовність до стрільби, що дало можливість скоротити час для підготовки до пострілу. Тобто, з'явилась потреба в більш швидкій подачі мішеней стрільцю. Тому і виникла потреба виготовлення штучних мішеней. Такими першими мішенями стали скляні кулі. Кидалися вони руками, їх політ був повільним

і передбаченим. Однак відлітали вони недалеко. Тому така стрільба не викликала тривалого інтересу у мисливців.

Проте у 1877 році знаменитий американський стрілець того часу Адам Богардус не тільки запатентував декілька нових моделей куль, але і винайшов “машинку” для їх подачі. Машинка або “трап” (англ. trap) дала назву одному з видів стрільби – трап або траншейний стенд. Машинка, закидаючи кулі щонайменше на 50м, зробила стрільбу більш цікавою і, головне, видовищною.

Популярність стрільби по кулям вимагала створення правил. Стрілець вставав в 18 ярдах (16,4м) від машинки, яка викидала кулі. На змаганнях використовували 3 машинки (рис. 1).

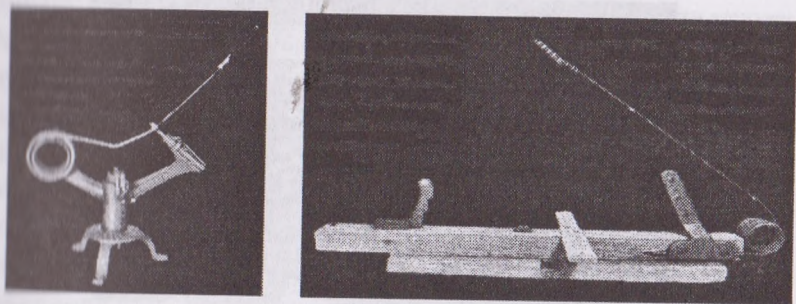

Рис. 1. Машинки, які використовувалися на змаганнях

Ліва кидала кулю вліво, права – вправо, а центральна кидала кулю так, щоб вона була угонною. Суддя подавав мішень на свій розсуд. Стрілець, практично, не знав куди полетить куля. Самі кулі також з часом “вдосконалювалися”. Вони були світло-жовтого, червоного, зеленого, голубого, чорного кольорів. Поверхня куль спочатку була гладкою, пізніше – горбистою, щоб облегшити скользяння шроту і розбивання кулі при вдалому пострілі. Горбисту поверхню кулі кожен завод робив на свій розсуд. Для більш ефектного видовища при стрільбі, кулі інколи наповнювали пташиним пір’ям або будь-яким порошком чи піском. Богардус у 1877 році запатентував декілька моделей скляних куль.

Згодом винахідник Ліговські запропонував мішень «глиняного голуба» (Clay Pigeon), яка не залишала “на полі бою” купи розбитого скла.

Однак, глина виявилася не вдалим матеріалом для виготовлення тарілочок, навіть при тому, що в неї додавали домішки для крихкості, і виробництво скляних куль продовжилося аж до 1920-х років. Теперішні тарілки отримали своє місце в якості мішеней після того, як був винайдений кам'яновугільний пек з добавкою 40% інших компонентів таких як: крейда, цемент, тирса. Це зробило тарілки міцними при викиданні з металеві машинки і, в той же час, крихкими при влучному пострілі.

Перша площадка для круглого стенду з'явилася у 1910-1914 роках. Ось так виглядали змагання, що проводилися у 20-х роках (рис.2).

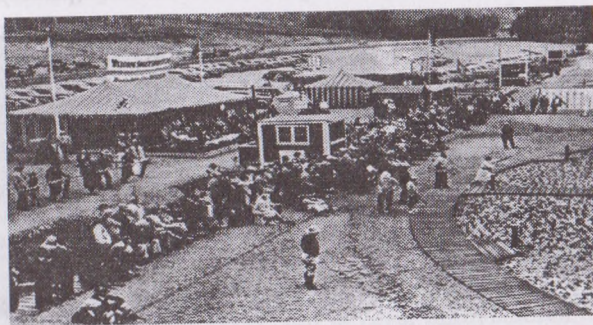

Рис. 2. Змагання на круглому стенді (20-і роки ХХст.)

Отже, зародившись на американському континенті, стрільба швидко завоювала прихильників спочатку в Європі, а потім і у всьому світі. Але принципові відмінності між правилами стрільби в Америці і в Європі залишилися до наших днів.

В Україні на сучасному етапі розвитку суспільства продовжують розвиватися різні форми рекреаційних занять, зокрема, і «відпочинок зі зброєю».

Література:

1. Грибовський В.В. Стрільба по рухомих мішенях – вид рекреаційно-оздоровчих занять / Грибовський В.В. // Мат. V Всеукр. наук.-практ. конф. «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення». – Л., 2006. – с. 134-135.
2. www.shooting-ua.com